

การพัฒนาแบบการป้องกันอุบัติเหตุสำหรับนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียน วัดโพธิ์ทอง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

Development of an Injury Prevention Model for Primary Students in Wadphoetong School, Mueang Buriram District, Buriram Province

กนิษฐา จอดนอก¹ อัครเดช ดีอ้อม² สิริกัญญา ฤทธิ์แปลก³

Kanittha Chodnock¹ Akaradej Deaom² SiriKanya Ridthplake³

Received: 9 August 2015; Accepted: 30 November 2015

บทคัดย่อ

การวิจัยรูปแบบการวิจัยในครั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาแบบการป้องกันอุบัติเหตุสำหรับนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียน วัดโพธิ์ทอง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งหมด 120 คน คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 60 คน และผู้ปกครองจำนวน 60 คน แบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ระยะ คือ วิเคราะห์สถานการณ์การเกิดอุบัติเหตุในนักเรียน วางแผนปฏิบัติเพื่อหาแนวทางป้องกันอุบัติเหตุในนักเรียน ทดลองใช้รูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุ และประเมินผล เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกข้อมูลและแบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 และ 0.86 ในกลุ่มของนักเรียนและกลุ่มผู้ปกครอง ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา Pair samples t – test ผลการวิจัยพบว่า เมื่อนำรูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุไปใช้ พบว่า มีผลช่วยเพิ่มพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุและลดการบาดเจ็บของนักเรียน มีการบริหารจัดการเพื่อสร้างความปลอดภัย ที่สำคัญพบว่า นักเรียนและผู้ปกครองมีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ถ้านำรูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุไปใช้ต้องปรับให้เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียนอื่น ๆ

คำสำคัญ : อุบัติเหตุ การป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน นักเรียนประถมศึกษา

Abstract

The purpose of this design study was to develop an injury prevention model for primary students in Wadphoetong School, Mueang Buriram District, Buriram Province. The samples used in this study, with a total of 120 samples, were composed of 60 students studying in the level of Prathomsuksa 1 – 6 and 60 samples of their parents. The study was divided into 4 phases : 1) situation analysis of an accident happened in the classroom, 2) planning for guideline performance in injury prevention in the classroom , 3) trial of the injury prevention model, and 4) evaluation. The data were collected by using the data recording form and the questionnaire developed by researcher. The questionnaires were tested for reliability using Cronbach' s alpha coefficient. Reliabilities of the questionnaires on injury prevention behavior were 0.82 and 0.86 on a group of students and their parents, respectively. The questionnaires data were analyzed by descriptive statistics, paired samples t – test. The results showed that : The injury prevention model effectively increased the injury prevention behavior and also reduced the injury in the students. Additionally, this study indicated that the behavior in injury prevention significantly increased in both the students and their parents ($p < 0.001$). This injury prevention model should be considerably modified depending on the school context.

^{1,2,3}อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, ³นาวาอากาศโทหญิง ดร. อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น อ.เมืองบุรีรัมย์ จ.บุรีรัมย์ 31000,

^{1,2} teacher, ³Wing Commander Dr., Lecturer, Faculty of Nursing, Western University , Mueang Buriram District, Buriram 31000, E-mail : kachodnock16@gmail.com

บทนำ

อุบัติเหตุ¹ เป็นสาเหตุของการเสียชีวิตในเด็กไทยจำนวนถึง 36% ในช่วงปี 1999-2003 ซึ่งมีอัตราการตายสูงถึง 22.1 ต่อ 100,000 ประชากร ซึ่งสาเหตุการตายที่พบบ่อยที่สุดคือการจมน้ำซึ่งมีสัดส่วนถึงร้อยละ 47 รองลงมาคือ การได้รับบาดเจ็บจากการจราจร (ร้อยละ 22.8) และสำหรับคนไทยแล้วอุบัติเหตุเป็นสาเหตุของภาระโรค (Burden of disease) ได้สูงสุดถึงอันดับสองของประเทศ²อุบัติเหตุในเด็กเป็นที่สนใจของคนทั่วโลกเพราะทำให้เกิดการตาย การต้องนอนโรงพยาบาลและการพิการไปตลอดชีวิต เด็กจำนวนมากที่ได้รับอุบัติเหตุในประเทศที่มีรายได้ปานกลางและรายได้ต่ำ (low and middle income countries: LMIC)³ นอกจากนี้เด็กมีประสบการณ์ และสามารถในการจัดการกับอันตรายจากสิ่งแวดล้อมที่น้อย ขณะที่มีความสนใจในธรรมชาติและชอบที่จะศึกษา สำหรับอุบัติเหตุในเด็ก ควรที่จะมุ่งสร้างการเรียนรู้ที่เด็กนักเรียนเป็นอันดับต้นๆ แต่พบว่าการปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยยังไม่ได้ทำกันอย่างเป็นกิจวัตร

ผลกระทบจากการเกิดอุบัติเหตุส่งผลต่อเด็ก⁴ คือผลกระทบด้านร่างกายและผลกระทบด้านจิตใจ ซึ่งผลกระทบด้านร่างกาย คือ ทำให้เกิดอาการบาดเจ็บ มีบาดแผลถลอก ฟกช้ำดำเขียว ห้อเลือด ฉีกขาดเจาะเป็นรูลึก ทำให้เด็กเจ็บปวดทุกข์ทรมานจากบาดแผล และเป็นช่องทางให้เชื้อโรคเข้าสู่ร่างกายเด็ก ผลกระทบต่อเส้นเลือด อาจมีการฉีกขาดของเส้นเลือดฝอยหรือเส้นเลือดใหญ่ ทำให้มีเลือดออกได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับว่าเส้นเลือดอะไรฉีกขาด ถ้าเด็ก เสียเลือดมาก อาจเกิดอาการช็อกและเป็นอันตรายต่อชีวิตได้ ผลกระทบต่อกลิ้ามเนื้อหรือเนื้อเยื่อของร่างกาย ทำให้มีการฟกช้ำหรือฉีกขาด เมื่อเนื้อเยื่อหรือกล้ามเนื้อได้รับบาดเจ็บ จะเกิดการหลั่งสาร ฮีสตามีน ทำให้มีเลือดมาคั่งบริเวณที่บาดเจ็บ ทำให้เกิดปวดบวมแดงร้อนหรือเกิดการอักเสบได้ ผลกระทบต่อกระดูก ถ้าเป็นอุบัติเหตุที่รุนแรงอาจทำให้มี กระดูกแตกร้าวหรือหักได้ ทำให้โครงสร้างของอวัยวะต่าง ๆ ที่ห่อหุ้มกระดูกหรือเป็นแกนกลางเสียไป ทำให้เกิดอันตรายกับเนื้อเยื่อบริเวณรอบๆ กระดูก และผลกระทบต่อสมอง จากการถูกกระแทกบริเวณศีรษะ การหกล้มศีรษะฟาดพื้น หรืออุบัติเหตุจากยานพาหนะ อาจส่งผลกระทบต่อสมองของเด็ก จึงควรรับให้การรักษาเพื่อมิให้เกิดอันตรายร้ายแรงกับเด็ก ส่วนผลกระทบด้านจิตใจนั้น พบว่า อุบัติเหตุที่เกิดกับเด็กทำให้สภาพร่างกายเด็ก ได้รับความเจ็บปวดทุกข์ ทรมานจากบาดแผล ประเภทต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อจิตใจเด็ก โดยเด็กเกิดความวิตกกังวลใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เกิดความกลัวฝังใจ ทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออก อาจมีพฤติกรรมถดถอย มีพัฒนาการ

ล่าช้า พ่อแม่ ผู้ดูแลเด็ก จึงควรให้การดูแลเอาใจใส่ไม่ให้เด็กอยู่ในภาวะเช่นนี้ยาวนาน การเกิดอุบัติเหตุส่วนใหญ่จะพบในระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งโรงเรียนวัดโพธิ์ทอง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าเกิดอุบัติเหตุเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ซึ่งอยู่ในวัยเรียน โดยอุบัติเหตุที่พบบ่อย แขนขาแพลง หรือหัก อวัยวะของร่างกายเข้าไปติดขัดกับอะไรที่แคบ ๆ แล้วเอาออกไม่ได้ ตกบันได หรืออุบัติเหตุจากการเล่นกีฬา ซึ่งเกิดรุนแรงจนเกิดอุบัติเหตุขึ้นจนกระทั่งต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ได้แก่ หกล้ม แขนขา ซึ่งเกิดรุนแรงจนเกิดอุบัติเหตุขึ้นจนกระทั่งต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลมาแล้ว ได้แก่ หกล้ม แขนขาหัก และครูได้อบรมการป้องกันอุบัติเหตุและปฐมพยาบาลพื้นฐานเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน จากอาจารย์ประจำสาขาวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่นมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น บุรีรัมย์ หากครูและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนอาจจะสามารถช่วยป้องกันอุบัติเหตุเด็กวัยเรียนได้เป็นอย่างดี

ดังนั้นการวิจัยเชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยจะนำไปใช้ในการกำหนดโครงการบริการวิชาการแก่สังคมเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง โรงเรียนและชุมชนภายใต้นโยบายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพจะทำให้การป้องกันอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในเด็กดำเนินการได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสถานการณ์การเกิดอุบัติเหตุในนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนวัดโพธิ์ทอง อำเภอเมืองบุรีรัมย์จังหวัดบุรีรัมย์
2. พัฒนารูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุในนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนวัดโพธิ์ทอง
3. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การป้องกันอุบัติเหตุของนักเรียน และผู้ปกครองภายหลังดำเนินการตามรูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุในนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนวัดโพธิ์ทอง ที่พัฒนาขึ้น

สมมติฐานในการวิจัย

หลังการทดลองใช้รูปแบบพฤติกรรม การป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนในโรงเรียนของนักเรียนและผู้ปกครองดีกว่าก่อนทดลอง

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

อุบัติเหตุในเด็กนักเรียนมีสาเหตุจากหลายปัจจัย ทั้งที่เป็นเหตุทางตรงและทางอ้อม ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว

และชุมชน เช่น ลักษณะของนักเรียนรายบุคคล สภาพแวดล้อมภายในรวมทั้งโดยรอบโรงเรียน พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง มาตรการการป้องกันอุบัติเหตุของโรงเรียน เป็นต้น การวิจัยครั้งนี้นำมาตราฐานความปลอดภัย 13 ประการ คือ มาตรฐานที่ 1 ชุมชนจะต้องดำเนินการป้องกันการบาดเจ็บโดยความสนใจของชุมชนเอง โดยมีการจัดตั้งกลุ่มพหุภาพ (cross-sectorial group) ในระดับชุมชน มาตรฐานที่ 2 เชื่อมโยงหน่วยงาน องค์กรภายนอกชุมชน ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ นั้น เพื่อแก้ไขปัญหาการบาดเจ็บ มาตรฐาน ที่ 3 ดำเนินกิจกรรมทั้งการป้องกันการบาดเจ็บโดย ไม่ตั้งใจ (unintentional injuries) และการบาดเจ็บโดยตั้งใจ (intentional injuries) ตามลำดับความสำคัญของปัญหา มาตรฐานที่ 4 ให้ความสนใจเป็นพิเศษกับกลุ่มเสี่ยง เช่น เด็กในครอบครัวยากจน เด็กพิการ เป็นต้น มาตรฐานที่ 5 มีระบบการเฝ้าระวังการบาดเจ็บของชุมชน มาตรฐานที่ 6 มีระบบการสำรวจความปลอดภัยในสิ่งแวดล้อม (safety round) และพฤติกรรมเสี่ยง (risk behavior monitoring) ในชุมชน มาตรฐานที่ 7 สนับสนุนการใช้อุปกรณ์เสริมความปลอดภัยต่างๆ (safety equipment) มาตรฐานที่ 8 มีการต่อต้านผลิตภัณฑ์ (hazardous product) และสิ่งแวดล้อมอันตราย (hazardous environment) มาตรฐานที่ 9 อันตราย (ทั้งผู้ใหญ่และเด็ก) อันจะนำไปสู่การบาดเจ็บในเด็ก เช่น เมล็ดข้าวโพด น้ำเด็กนึ่ง ตักขณะชักรถยนต์ เป็นต้น มาตรฐานที่ 10 มีการฝึกอบรมการป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก การปฐมพยาบาล การปฏิบัติกรู๊ซีพเบื้องต้นในชุมชน มาตรฐานที่ 11 สามารถดำเนินการระยะยาว โดยใช้ทรัพยากรปกติ งบประมาณปกติที่ท้องถิ่นต้องบริหารจัดการอยู่แล้ว เพียงแต่ใช้ให้มีคุณค่า และให้เป็นประโยชน์ต่องาน สร้างเสริมความปลอดภัย มาตรฐานที่ 12 มีการกำหนดตัวชี้วัดความปลอดภัยที่เหมาะสมสำหรับชุมชน เพื่อใช้เป็นตัววัดผลการดำเนินงาน และมาตรฐานที่ 13 มีการรวบรวมความรู้ ประสบการณ์ที่ได้จากการดำเนินงานในชุมชน เผยแพร่สู่ชุมชนอื่น เพื่อขยายผลให้เกิดการดำเนินงานการสร้างเสริมความปลอดภัยในเด็กในระดับชาติ มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมี ส่วนร่วม เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การเกิดอุบัติเหตุ และพัฒนารูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุ โดยใช้ขั้นตอน PDCA คือ การวางแผน การปฏิบัติการตรวจสอบการปรับแผน ไปจนกว่าจะได้รูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ที่สามารถนำมากำหนดเป็นนโยบาย และมาตรการของโรงเรียน รวมทั้งการจัดสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของครอบครัว เพื่อป้องกันอุบัติเหตุในเด็กนักเรียนประถมศึกษา

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้ประกอบด้วย 4 ระยะ แต่ละระยะมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย วิธีการเก็บข้อมูล เครื่องมือ และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ระยะที่ 1 วิเคราะห์สถานการณ์การเกิดอุบัติเหตุในนักเรียน

ระยะที่ 2 วางแผนปฏิบัติเพื่อหาแนวทาง การป้องกันอุบัติเหตุในนักเรียน

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนวัดโพธิ์ทอง

ระยะที่ 4 ประเมินผลหลังทดลองใช้รูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุสำหรับนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนวัดโพธิ์ทอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียน วัดโพธิ์ทอง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 123 คน และผู้ปกครอง 123 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนวัดโพธิ์ทอง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 จำนวน 60 คน ซึ่งนักเรียนจะต้องมาเรียนอย่างสม่ำเสมอ ไม่เคยขาดเรียน สมัครใจเข้าร่วมงานวิจัยด้วยความเต็มใจ และผู้ปกครองนักเรียนที่มีความเต็มใจในการเข้าร่วมงานวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 60 คน ที่สมัครใจเข้าร่วมงานวิจัยด้วยความเต็มใจ โดยใช้นักเรียนที่ศึกษาในห้อง 1/2 2/2 3/2 4/2 5/2 และ 6/2 ซึ่งเป็นนักเรียนทั้งหมดที่มาเรียนอย่างสม่ำเสมอไม่เคยขาดเรียน สมัครใจเข้าร่วมงานวิจัยด้วยความเต็มใจ และผู้ปกครองนักเรียนยินยอมเข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้ ถ้านักเรียนขาดเรียน ไม่สมัครใจในการเข้าร่วมงานวิจัย และผู้ปกครองไม่เต็มใจในการเข้าร่วมงานวิจัยในครั้งนี้ก็จะไม่สามารถเข้าร่วมงานวิจัยได้ และเหตุผลที่เลือกโรงเรียนวัดโพธิ์ทอง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เนื่องจากในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมด 12 โรงเรียน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น บุรีรัมย์ ห่างจากอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ 11 กิโลเมตร จึงให้โรงเรียนประถมศึกษาอื่น ๆ อยู่ไกลจากพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งระยะทางระหว่างมหาวิทยาลัยเวสเทิร์นไปโรงเรียนวัดโพธิ์ทอง 2 กิโลเมตร อยู่ใกล้มหาวิทยาลัยมากที่สุด นอกจากนี้ โรงเรียนวัดโพธิ์ทอง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ยังเป็นโรงเรียนที่ฝึกงาน และให้บริการวิชาการในรายวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น

เป็นการบูรณาการ การเรียนการสอน บริการวิชาการและงานวิจัย นอกจากนี้ทั้งสองสถาบันได้ทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน (Memorandum of Understanding : MOU) จึงทำให้ผู้วิจัยตัดสินใจเลือกโรงเรียนวัดโพธิ์ทอง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นโรงเรียนที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วย

1. แบบบันทึกการเกิดอุบัติเหตุของนักเรียนในโรงเรียน
2. แบบสอบถามพฤติกรรมกำบังอุบัติเหตุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6
3. แบบสอบถามพฤติกรรมกำบังอุบัติเหตุของผู้ปกครอง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ภายหลังจากแก้ไขปรับปรุงได้นำไปหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในโรงเรียนวัดโพธิ์ทองอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้องเรียน 1/1 2/1 3/1 4/1 5/1 และ 6/1 ตามลำดับ จำนวน 30 คน และผู้ปกครองจำนวน 30 คน โดยแบบสอบถามแบบสอบถามพฤติกรรมกำบังอุบัติเหตุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีจำนวน 15 ข้อ แบ่งเป็น 2 ด้านคือ อุบัติเหตุที่เกิดในห้องเรียน และอุบัติเหตุที่เกิดนอกห้องเรียน และแบบสอบถามพฤติกรรมกำบังอุบัติเหตุของผู้ปกครองจำนวน 15 ข้อ แบ่งเป็นคำถามเชิงบวก (positive) 8 ข้อ และคำถามเชิงลบ (negative) 7 ข้อ คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามพฤติกรรมกำบังอุบัติเหตุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 เท่ากับ 0.82 และแบบสอบถามพฤติกรรมกำบังอุบัติเหตุของผู้ปกครอง เท่ากับ 0.86

ข้อกำหนดเชิงจริยธรรม

ผู้วิจัยทำเรื่องขออนุมัติไปยังคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมวิจัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น โดยเคารพสิทธิความเป็นส่วนตัวและปกปิดความลับ มีการแนะนำตัวเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บข้อมูล และระยะเวลาของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บข้อมูลและระยะเวลาของการวิจัย

พร้อมทั้งแจ้งให้ทราบถึงสิทธิในการตอบรับและปฏิเสธการเข้าร่วมได้โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล นอกจากนี้ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการวิจัยได้นำเสนอในภาพรวมเท่านั้น โดยมีเนื้อหาครอบคลุมการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการต้องเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ และสามารถถอนตัวจากการเข้าร่วมโครงการเมื่อไรก็ได้ หากกลุ่มตัวอย่างยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย จะลงนามยินยอมในแบบฟอร์ม (informed consent form) และข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับและนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น โดยการวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณาจริยธรรม จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามพฤติกรรมกำบังอุบัติเหตุของผู้ปกครอง โดยให้ผู้ปกครองตอบด้วยตนเอง
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามพฤติกรรมกำบังอุบัติเหตุของเด็กอายุ 6-9 ปี โดยอ่านคำถามให้เด็กฟัง
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามพฤติกรรมกำบังอุบัติเหตุของเด็กอายุ 10-12 ปี โดยให้นักเรียนตอบด้วยตนเอง

นอกจากนี้ยังมีการสนทนากลุ่มด้วย ในระหว่างทำการวิจัยครั้งนี้ไม่มีผู้ใดต้องถูกตัดออกจากการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลพฤติกรรมกำบังอุบัติเหตุของผู้ปกครองและนักเรียนนำมาคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมกำบังอุบัติเหตุของนักเรียนและผู้ปกครอง ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุสำหรับนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนวัดโพธิ์ทอง ทดสอบด้วยสถิติ Paired samples t - test

ผลการศึกษา

1. สถานการณ์และปัจจัยการเกิดอุบัติเหตุในนักเรียน ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนชั้นปีที่ 1-6 โรงเรียน วัดโพธิ์ทอง จำนวน 60 คน พบว่า มีนักเรียนชาย ร้อยละ 50 และนักเรียนหญิง ร้อยละ 50 โดยพบว่า อุบัติเหตุในนักเรียนที่พบมากที่สุด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คือ วิ่งชนกัน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คือ หกล้ม โดยพบว่า ช่วงเวลาที่เกิด

อุบัติเหตุบ่อยที่สุด คือ ช่วงพักกลางวัน และสถานที่เกิดอุบัติเหตุที่พบส่วนใหญ่ คือ ห้องเรียน โดยพบว่า จำนวนร้อยละอุบัติเหตุที่พบบ่อย คือ นักเรียนได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุร้อยละ 33.33 จากมีดเหลาดินสอบาดมือ และพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุในนักเรียนชั้นประถมศึกษา จำนวน 60 คน พบว่า อายุ เพื่อน และเพศ เป็นปัจจัยที่พบมากที่สุด ร้อยละ 100 โดยพบในเพศชายมากกว่าเพศหญิง พบในเพศชาย ร้อยละ 64 และเพศหญิง ร้อยละ 36 ตามลำดับ

การปฏิบัติความปลอดภัยตามเกณฑ์มาตรฐาน 13 ประการ ของโรงเรียนสร้างเสริมความปลอดภัย พบว่า โรงเรียนยังปฏิบัติได้ไม่ครบ ทุกมาตรฐาน คือมาตรฐานที่ 1 ชุมชนจะต้องดำเนินการป้องกันการบาดเจ็บโดยความสนใจของชุมชนเอง โดยมีการจัดตั้งกลุ่มพหุภาพ (cross-sectorial group) ในระดับชุมชน

2. รูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุในนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนวัดโพธิ์ทอง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ รูปแบบที่พัฒนาขึ้นแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้ (Figure 1)

ระยะที่ 1 การสร้างความไว้วางใจ ด้วยการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ระยะนี้ใช้เวลาประมาณ 1 เดือน เริ่มจากผู้วิจัยในฐานะอาจารย์พยาบาล เข้าไปสร้างความไว้วางใจ ด้วยการสร้างสัมพันธภาพที่ดี เพื่อค้นหาจุดตั้งต้นของการพัฒนารูปแบบ ซึ่งผู้วิจัยในฐานะครูพยาบาลสามารถสร้างความไว้วางใจ ด้วยการสร้างสัมพันธภาพที่ดีได้ง่าย นักเรียนพร้อมที่จะเปิดรับความรู้มาก กล้าคิดกล้าแสดงออก นอกจากนี้ครูประจำชั้นยังให้ความร่วมมือในการหาแนวทาง เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุเป็นอย่างดี มีการนำผลการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยในโรงเรียนตามมาตรฐาน 13 ประการ เสนอให้อาจารย์ในโรงเรียนได้รับทราบ และมีการสื่อสารข้อมูลเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนักเรียน ครู ผู้ปกครอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกันเป็นระยะ

ระยะที่ 2 ร่วมดูแลความปลอดภัยนักเรียน เป็นระยะที่ครูในโรงเรียน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม โดยจัดสนทนากลุ่มทั้งหมด 3 ครั้ง ใช้เวลาประมาณ 2 เดือน ผู้วิจัยนำข้อมูลอุบัติเหตุที่พบ ให้ นักเรียนและ

ระยะที่ 3 ระยะของการร่วมกันดำเนินการป้องกันอุบัติเหตุอย่างจริงจังและปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ในระยะนี้ผู้ปกครองมีความสำคัญในการให้คำแนะนำบุคลากรในการป้องกันอุบัติเหตุด้วย โดยที่ผู้ปกครองจะมารับส่งนักเรียนทุกวัน และส่งข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุให้กับผู้วิจัย

ระยะที่ 4 ประเมินผล และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ในระหว่างดำเนินการป้องกันอุบัติเหตุ ในระยะนี้ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาและอุปสรรคที่พบ โดยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันอุบัติเหตุแล้วปลอดภัย อุบัติเหตุลดน้อยลง

3. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมป้องกันการอุบัติเหตุของนักเรียนและพฤติกรรมความเสี่ยง เพื่อป้องกันอุบัติเหตุของผู้ปกครองภายหลังการนำรูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุไปใช้

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีคะแนนพฤติกรรมป้องกันการอุบัติเหตุสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.001$ ($t = 1.113$) ส่วนนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 มีคะแนนพฤติกรรม การป้องกันอุบัติเหตุสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.001$ ($t = 1.791$) เมื่อพิจารณานักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 พบว่า มีคะแนนพฤติกรรมป้องกันการอุบัติเหตุสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.001$ ($t = 1.049$) ทำให้อุบัติเหตุลดลง (Table 1) เหตุผลที่ต้องแยกการศึกษาเป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 เนื่องจากแบ่งตามพัฒนาการของเด็ก ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 (อายุ 7 – 9 ปี) เด็กวัยนี้มีความอยากรู้อยากเห็น สามารถจำเหตุการณ์ที่ผ่านมาได้ มีความสนใจที่จะทำสิ่งต่าง ๆ และจะพยายามทำให้สำเร็จ รู้จักชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้นสิ่งนี้ มีสมาธิจดจ่อกับกิจกรรมยังค่อนข้างสั้น ยังขาดเหตุผลในการคิด การทำสิ่งใด ๆ และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 (อายุ 10 – 12 ปี) วัยนี้เป็นวัยที่สมองกำลังพัฒนาเต็มที่ การเรียน การหาเหตุผล ความคิดและการแก้ปัญหาดีขึ้น สามารถตัดสินใจด้วยตนเอง และมีการไตร่ตรองก่อนตัดสินใจ ไม่ทำอย่างหุนหันพลันแล่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเหตุผลที่น่าเสนอตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 เพื่อให้เห็นภาพรวมที่เกิดอุบัติเหตุขึ้นในโรงเรียน

พฤติกรรมดูแลเพื่อป้องกันอุบัติเหตุของผู้ปกครอง ภายหลังการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ผู้ปกครองของนักเรียนมีคะแนนพฤติกรรมป้องกันการอุบัติเหตุสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทางสถิติที่ $p < 0.001$ ($t = 1.649$) ส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ผู้ปกครองของนักเรียนมีคะแนนพฤติกรรมป้องกันการอุบัติเหตุสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทางสถิติที่ $p < 0.001$ ($t = 1.364$) เมื่อพิจารณานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 พบว่า ผู้ปกครองของนักเรียนมีคะแนนพฤติกรรมป้องกันการอุบัติเหตุสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทางสถิติที่ $p < 0.001$ ($t = 1.738$) (Table 2)

วิจารณ์และสรุปผล

1. สถานการณ์และปัจจัยการเกิดอุบัติเหตุในนักเรียน

ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนชั้นปีที่ 1-6 โรงเรียนวัดโพธิ์ทอง จำนวน 60 คน พบว่า มีนักเรียนชาย ร้อยละ 50 และนักเรียนหญิง ร้อยละ 50 อุบัติเหตุที่พบมากที่สุด chez นักเรียนที่พบมากที่สุด คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คือ วิ่งชนกัน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คือ หกล้ม ร้อยละ 10 โดยพบว่า ช่วงเวลาที่เกิดอุบัติเหตุบ่อยที่สุดคือ ช่วงพักกลางวัน และสถานที่เกิดอุบัติเหตุที่พบส่วนใหญ่คือ ห้องเรียน โดยพบว่า จำนวนร้อยละอุบัติเหตุที่พบบ่อย คือ นักเรียนได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ จากการถูกมีดเหลาดินสอบาดมือ ร้อยละ 33.33 และพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุในนักเรียน ชั้นประถมศึกษา คือ อายุ เพื่อน และเพศ เป็นปัจจัยที่พบมากที่สุด ถึงร้อยละ 100 โดยพบว่า ปัจจัยด้านเพศชายพบมากกว่าเพศหญิง พบในเพศชาย จำนวน ร้อยละ 64 และเพศหญิง ร้อยละ 36 ตามลำดับ ส่วนการปฏิบัติตามความปลอดภัยตามเกณฑ์มาตรฐาน 13 ประการ ของโรงเรียนสร้างเสริมความปลอดภัยนั้น พบว่า โรงเรียนยังปฏิบัติได้ไม่ครบทุกมาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 ชุมชนจะต้องดำเนินงานการป้องกัน การบาดเจ็บโดยความสนใจของชุมชนเอง โดยมีการจัดตั้งกลุ่มพหุภาพ (cross-sectorial group) ในระดับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมจินตนา คำพินิจ, จริยาวัตร คมพัยค์ม์ และวนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย (2550)⁴ การพัฒนาการป้องกันอุบัติเหตุในนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนราชินี ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิจัยพบว่านักเรียนได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุในโรงเรียนร้อยละ 75.5 โดยเฉลี่ยเกิดอุบัติเหตุเดือนละ 3 ครั้งต่อคน ส่วนใหญ่เกิดจากสะดุดล้มหรือถูกชนล้มขณะวิ่งเล่นในโรงเรียน ซึ่งพบมากในชั้นประถม ศึกษาตอนต้น อายุ 6 - 9 ปี เป็นช่วงพักกลางวันในบริเวณใต้ถุนตึกเรียน สนามกีฬาและบันไดทางขึ้นตึกเรียน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาและความพิการของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุธีร์ รัตนะมงคลกุล (2555)¹ โครงการการศึกษาปัญหาและการควบคุมอุบัติเหตุในเด็กนักเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ผลการศึกษาพบการเกิดอุบัติเหตุทั้งสิ้น 1,098 ราย คิดเป็นอัตราอุบัติเหตุการเกิดเท่ากับ 90.5 ต่อ 1,000 ประชากรเด็ก (95%CI: 85.4-95.7) ส่วนสาเหตุของการบาดเจ็บที่พบบ่อยตามลำดับ คือ การได้รับ แรงกระแทกจากวัตถุและจากสัตว์ การพลัดตกและจากการจรรยา ผลการศึกษาที่ครอบคลุมทั้งชุมชนนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการเปรียบเทียบของชุมชนนี้และชุมชนเกษตรกรรมอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกัน การในการพัฒนาวิธีการป้องกัน เพื่อ

ลดอุบัติเหตุและผลกระทบที่เกิดขึ้น และสอดคล้องกับ ยุพิน สาเรือง, วนิดา ดุรงค์ ฤทธิชัย และจริยาวัตร คมพัยค์ม์ (2557)⁵ การพัฒนาหุ่นส่วนสุขภาพเพื่อป้องกันการบาดเจ็บให้แก่เด็กวัยเรียนในชุมชน ผลการวิจัย พบว่า เด็กวัยเรียน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 8.8 ปี ไม่มีโรคประจำตัว พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการบาดเจ็บโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้ดูแลหรือผู้ปกครองส่วนมากเป็นบิดา/มารดา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุเฉลี่ย 41.6 ปี พฤติกรรมการป้องกันการบาดเจ็บให้แก่เด็กวัยเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการบาดเจ็บในเด็กวัยเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ เด็กช่วงอายุระหว่าง 6-8 ปี

2. สร้างรูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุในนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนวัดโพธิ์ทอง

รูปแบบที่พัฒนาขึ้นแบ่งออกเป็น 4 ระยะ โดยเริ่มจากระยะที่ 1 การสร้างความไว้วางใจ ด้วยการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ระยะที่ 2 ร่วมดูแลความปลอดภัยนักเรียนระยะที่ 3 ระยะของการร่วมกันดำเนินการป้องกันอุบัติเหตุอย่างจริงจัง และปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และระยะที่ 4 ประเมินผล และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการป้องกันอุบัติเหตุ ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพที่ดูแลนักเรียนให้เข้ามามีส่วนร่วม และเพิ่มศักยภาพในการป้องกันอุบัติเหตุได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับการศึกษาของสมจินตนา คำพินิจ, จริยาวัตร คมพัยค์ม์ และวนิดา ดุรงค์ ฤทธิชัย (2550)⁴ การพัฒนาการป้องกันอุบัติเหตุในนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนราชินี ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ การสร้างสัมพันธภาพที่ประทับใจจากเด็กสู่ครู การร่วมดูแลใส่ใจความปลอดภัยของนักเรียน และการร่วมกันดำเนินการป้องกันอุบัติเหตุที่ชัดเจนและต่อเนื่อง และเมื่อนำรูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุไปใช้พบว่า มีผลช่วยเพิ่มพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ และลดการบาดเจ็บของนักเรียน ครูนำความรู้การป้องกันอุบัติเหตุสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อต่าง ๆ มากขึ้น มีการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในโรงเรียน ภายใต้มาตรฐานโรงเรียนสร้างเสริมความปลอดภัย อาจารย์พยาบาลให้บริการสุขภาพเชิงรุก นำข้อมูลการเกิดอุบัติเหตุของเด็กมาใช้ เพื่อสร้างพฤติกรรมป้องกันให้แก่เด็ก มีการพัฒนาสื่อการสอนทางการพยาบาลและมีส่วนร่วมในการบริหารความปลอดภัยภายในโรงเรียน ที่สำคัญพบว่านักเรียนและผู้ปกครองมีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุสูงขึ้น และนักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การศึกษาครั้งนี้เสนอแนะว่า ให้นำรูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุไปพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ภายใต้การดำเนินการตาม

มาตรฐานของโรงเรียนสร้างเสริมความปลอดภัย และการนำไปใช้ต้องปรับให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนนั้น ๆ

จากรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า ครูเป็นผู้ขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็ก โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ดังนั้น ครูและผู้ปกครองจึงมีความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กชั้นประถมศึกษา

3. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของนักเรียนและผู้ปกครอง ภายหลังจากดำเนินการตามรูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุในนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนวัดโพธิ์ทอง ที่พัฒนาขึ้น

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีคะแนนพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.001$ ($t = 1.113$) ส่วนนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 มีคะแนนพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.001$ ($t = 1.791$) เมื่อพิจารณา นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 พบว่า มีคะแนนพฤติกรรม การป้องกันอุบัติเหตุสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.001$ ($t = 1.049$) และพฤติกรรมการดูแลเพื่อป้องกันอุบัติเหตุของผู้ปกครองภายหลังจากใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น พบว่า นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ผู้ปกครองของนักเรียนมีคะแนนพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทางสถิติที่ $p < 0.001$ ($t = 1.649$) ส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ผู้ปกครองของนักเรียนมีคะแนนพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทางสถิติที่ $p < 0.001$ ($t = 1.364$) เมื่อพิจารณา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 พบว่า ผู้ปกครองของนักเรียนมีคะแนนพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทางสถิติที่ $p < 0.001$ ($t = 1.738$) โดยสอดคล้องกับการศึกษาของสมจินตนา คำพินิจ, จริยาวัตร คมพยัคฆ์ และวนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย (2550)⁴ การพัฒนาการป้องกันอุบัติเหตุในนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนราชินี ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ การสร้างสัมพันธภาพที่ประทับใจจากเด็กสู่ครู การร่วมดูแลใส่ใจความปลอดภัยของนักเรียน และการร่วมกันดำเนินการป้องกันอุบัติเหตุที่ชัดเจนและต่อเนื่อง และเมื่อนำรูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุไปใช้ พบว่ามีผลช่วยเพิ่มพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ และลดการบาดเจ็บของนักเรียน ครูนำความรู้การป้องกันอุบัติเหตุสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อต่าง ๆ มากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของจิรนนท์ อังกาสิ (2551)⁷ ได้ศึกษาเรื่องการมี

ส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษา และคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนศิริราชวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสกลนคร เขต 1 การศึกษาครั้งนี้ ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนศิริราชวิทยาคาร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) คุณลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนศิริราชวิทยาคาร ตามความคิดเห็นของ ผู้ปกครองโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก (3) ผู้ปกครองนักเรียนที่มี เพศ อายุ และวุฒิการศึกษา แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนศิริราชวิทยาคาร ไม่แตกต่างกัน แต่ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพ แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.01$ (4) ผู้ปกครองนักเรียนที่มี เพศ อายุ และวุฒิการศึกษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนศิริราชวิทยาคาร ไม่แตกต่างกัน แต่ผู้ปกครองนักเรียน ที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ $p < 0.05$

จะเห็นได้ว่า รูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุสามารถช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุในนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนวัดโพธิ์ทอง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถป้องกันอุบัติเหตุได้เป็นอย่างดี หลังจากที่มีการศึกษาวิจัย นักเรียนได้มีการแก้ไขปัญหาเมื่อวิ่งชนกัน มีดเหลาดินสอบาดมือ หกล้ม ได้เรียนรู้การปฐมพยาบาลเบื้องต้น และการป้องกันอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นได้ โดยมีครูพยาบาล และครูคอยดูแลอย่างใกล้ชิด

ข้อเสนอแนะ

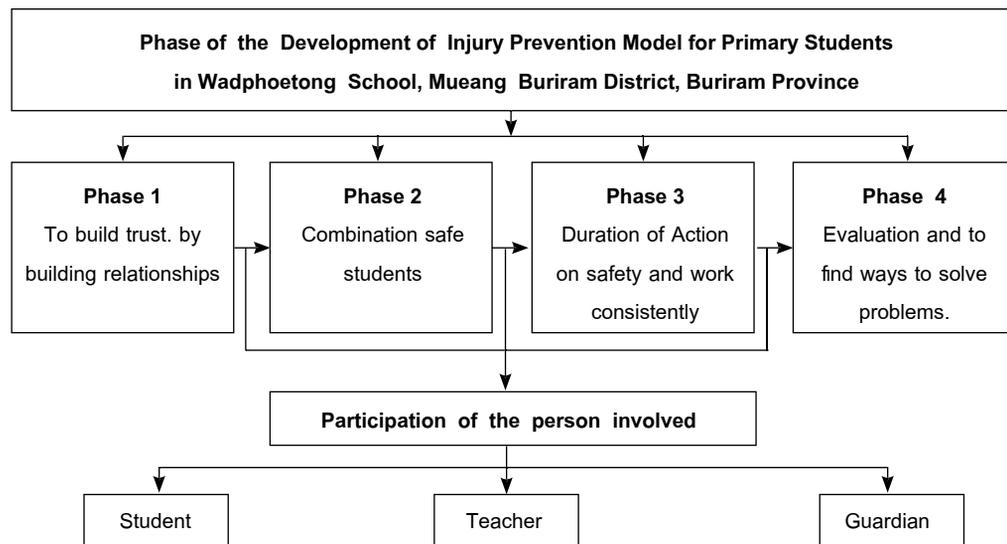
1. ควรนำแนวทางการแก้ปัญหาการป้องกันอุบัติเหตุ ที่ดำเนินการ จากนักเรียน และผู้ปกครองไปจัดทำโครงการบริการวิชาการแก่สังคม เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในหน้าที่จำเป็น ในการป้องกันอุบัติเหตุ ในโรงเรียนให้กับนักเรียน และลดการเกิดอุบัติเหตุ

2. ผู้บริหารระดับสูงและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลจากไปเป็นประโยชน์ ต่อการวางแผนนโยบายในโรงเรียน และมาตรการที่มีความเฉพาะของโรงเรียนได้

3. รูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุในนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนวัดโพธิ์ทอง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีลักษณะเฉพาะเจาะจง หากจะนำไปใช้ในบริบทอื่น ๆ ควรปรับให้เหมาะสม เพื่อให้มีรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อพื้นที่นั้น ๆ

ข้อเสนอแนะ

ระยะเวลาที่ศึกษาวิจัยน้อย ควรเพิ่มระยะเวลามากขึ้น
ติดตามประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียนอย่างต่อเนื่องทุก
6 เดือน เพื่อให้เกิดการพัฒนาโรงเรียนที่ยั่งยืน

Consider the problem of accidents, Causes and effects analysis, Activities to prevent accidents and evaluation

Figure 1 The Development of Injury Prevention Model for Primary Students in Wadphoetong School, Mueang Buriram District, Buriram Province

Table 1 The developed model could increase the injury prevention behavior of student (n = 60)

Accident prevention of child behavior	Mean ± SD		Mean Difference	95%CI Of Mean Difference Lower Upper	S.D.	t	P-value
	Pre	Post					
Grade 1 – 3	1.28±0.45	3.03±1.26	2.16	1.38 2.55	1.29	1.113	< 0.001*
Grade 4 – 6	1.37±0.49	4.25±1.04	2.81	1.11 1.96	1.66	1.791	< 0.001*
Grade 1 – 6	1.33±0.47	3.64±1.30	2.02	1.39 2.10	1.30	1.049	< 0.001*

* sig at < 0.05*

Table 2 The developed model could increase the injury prevention behavior of parents (n = 60)

Accident prevention of parents behavior	Mean ± SD		Mean Difference	95%CI Of Mean Difference Lower Upper	S.D.	t	P-value
	Pre	Post					
Grade 1 – 3	1.43±0.56	3.43±1.27	1.50	1.62 0.71	0.71	1.649	< 0.001*
Grade 4 – 6	1.47±0.50	4.42±0.72	2.50	1.17 0.52	1.61	1.364	< 0.001*
Grade 1 – 6	1.45±0.53	3.93±1.14	2.00	2.57 3.19	1.52	1.738	< 0.001*

* sig at < 0.05*

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น ปีงบประมาณ 2557

เอกสารอ้างอิง

1. สุธีร์ รัตนะมงคลกุล. โครงการศึกษาปัญหาและการควบคุมอุบัติเหตุในเด็กนักเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคมคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2555.
2. Peden M, McGee K, Krug E. Injury: a leading cause of the global burden of disease, 2000. Geneva: World Health Organisation 2002.
3. Hofman K, Primack A, Keusch G, Hrynkow S. Addressing the Growing Burden of Trauma and Injury in Low- and Middle-Income Countries. American Journal of Public Health. 2005; 95(1):13-7.
4. สมจินตนา คำพินิจ, จริยาวัตร คมพยัคฆ์ และวนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย. การพัฒนารูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุในนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนราชินี. วารสาร มจร. วิชาการ 1. 2550; 11(21), 1-15.
5. ยุพิน สาเรือง, วนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย และจริยาวัตร คมพยัคฆ์. การพัฒนาหุ่นส่วนสุขภาพเพื่อป้องกันการบาดเจ็บให้แก่เด็กวัยเรียนในชุมชน. วารสารพยาบาลสาธารณสุข. 28(2), 2557; 39-50.
6. จีรนนท์ อังกาสิ. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาและคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนศิริราชวรวิหาร สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 2551.